

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd

Barne- og likestillingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 OSLO

BARNE-OG LIKESTILLINGSDEP.
Arkivkode: 431.0
Dato: 21/9-09
Saksnr: 2007/02425-076

< ingen >

Dato: 18.09.2009

Vår ref: 05/392-47 RL.A

Deres ref:

Høringsvar - utredning om ungdoms fritidsmiljø og deltakelse og innflytelse lokalt

Kirkerådets høringsuttalelse

Kirkerådet har mottatt invitasjon til å uttale seg om utredningen: *Ungdoms fritidsmiljø. Ungdom, demokratisk deltakelse og innflytelse*. Hva som må til for å sikre et godt fritidsmiljø, samt hvordan de unges demokrati kan ivaretas tilstrekkelig, er to anliggender Kirkerådet deler med de kommunale og nasjonale myndigheter. Den norske kirke har vært og er en viktig aktør i mange unges fritidsmiljø, og har siden 1993 hatt en økt satsning på ungdomsdemokrati innad i Den norske kirkes styringsorganer.

Den norske kirkes historie og rolle på unges fritidsfelt

Den norske kirke har vært en viktig deltaker i utformingen av en moderne fellesnorsk fritidskultur, helt siden fritiden ble aktualisert gjennom innføringen av åttetimersdagen i 1919, i følge Hodnes bok om kirke og fritid. Dette har skjedd både i regi av kristne barne- og ungdomsorganisasjoner med tilknytning til Den norske kirke og menighetenes lokale barne- og ungdomsarbeid. De senere år har dette arbeidet også hatt fokus i sentralkirkelige fora.

I likhet med utviklingen i synet på fritid, har kirkens rolle på fritidsarenaen endret seg over årene og preget samfunnet på forskjellige måter. Hovedaspektet har imidlertid alltid vært møtet med barn og unge i lokalmiljøet. I dag er antallet barn og unge under 18 år som er medlemmer i Den norske kirke anslått til 806 000. Flere av disse har tilknytning til kristne organisasjoner, noe kapittelet om barn og unges fritidsarenaer i NOU 2001:6 *Oppvekst med prislapp*, trekker fram: "Kirkelige organisasjoner tilbyr barn og unge et bredt spekter av aktiviteter – (...) Omkring 95.000 medlemmer er involvert i kirkelig arbeid og selv om en økende andel av barn født og/eller oppvokst i Norge tilhører en annen religion står kristenliv fortsatt sentralt i mange unges liv" (NOU 2001:6 kap 10.10)

Møtet mellom kirke og unge har skjedd både i fritid og i skolesammenhenger. I de siste årene har kirke- skolesamarbeidet endret seg i takt med det flerkulturelle samfunn, noe som har ført til en styrking av kirkens rolle i fritiden. Et viktig møte med unge skjer gjennom konfirmasjonen, der tall fra 2005 fram til 2008 viser at rundt 42 000 unge hvert år har valgt kirkelig konfirmasjon. I tillegg pågår arbeidet med Trosopplæringsreformen. Denne omfatter alle menigheter i Den norske kirke og innebærer at alle døpte i alderen 0-18 år skal få et systematisk og sammenhengende

trossopplæringsstilbud i sin lokale menighet. I tillegg har det de siste årene vært arbeidet med en satsing på aldersgruppen 18-30. Den norske kirke har gjennom mange år hatt spesielt fokus på å være en åpen og inkluderende kirke for alle, uansett funksjonsnivå, og å være et sted for møte mellom mennesker uavhengig av sosial bakgrunn, etnisk opprinnelse og andre faktorer som er med på å skape skillelinjer i samfunnet. Kirkens diakonale fokus er en viktig faktor i dette arbeidet

Kommentarer til Del I – Ungdoms fritidsmiljø

1. Om synet på fritid

Utredningens del I *Ungdoms fritidsmiljø* retter seg i hovedsak mot kommunale tiltak som fritidsklubber, kulturskoler og andre kommunale tilbud. For behandlingen av frivillige organisasjoner og idrettsorganisasjoner vises det til NOU2006:13 *Fritid med mening*. Organisasjoner og andre aktører trekkes imidlertid inn i utredningens kapittel 2, der det legges et grunnlag for synet på fritiden og hva denne inneholder. Dette grunnsynet må være dekkende for realitetene, og i den forbindelse har Kirkerådet følgende innspill:

a) Religionsutøvelse som naturlig del av fritiden

Den norske kirke har lang erfaring med å møte unge både gjennom aktiviteter og ved å være et sted der åndelige behov blir ivaretatt. Dette skjer i lokalmenigheten, i regi av menighetens eget arbeid eller i regi av kristne barne- og ungdomsorganisasjoner denne samarbeider med. Religionsutøvelse og deltakelse i tilbud i regi av trossamfunn utgjør en vesentlig del av mange barn og unges fritid, noe som mangler i utredningens redegjørelse om fritiden. Denne virkeligheten er heller ikke reflektert i NOU 2006:13. Kirkerådet ser behov for at religionsutøvelse må tydeliggjøres som en naturlig dimensjon av fritiden.

Selve utredningen tar ikke sikte på å fremheve noen organisasjoner, men det dannes et bilde av de forskjellige aktørene og aktivitetene fritiden inneholder. Religiøse aktører trekkes inn i en viss grad, og kan forstås som inkludert der kulturelle forhold drøftes. Som selvstendig komponent er religion og religionsutøvelse i fritiden fraværende. For et land der nær 90 % har en tilknytning til et religions- eller trossamfunn, og for en folkekirke med tydelig rot i det norske lokalmiljøet, er det viktig at grunnsynet på fritid fra kommunalt og nasjonalt hold selvsagt inkluderer religion og religionsutøvelse.

b) Fritid og hvile

Innledningsvis i utredningen nevnes arbeiderbevegelsens syn på fritiden, som en tid for hvile og restitusjon - både fysisk og psykisk. I utredningen videre er dette perspektivet fraværende, og fritid er i stor grad synonymt med aktiviteter. Dette er forståelig med tanke på aktivitetstiltakene utredningen retter seg mot. Samtidig vil Kirkerådet understreke at unges behov for hvile og restitusjon fortsatt er viktig. Kirken er en arena i unges hverdag, gjennom aktiviteter som befinner seg i konkurranse med andre aktører, men også ved å tilby et sted for ro, hvile og ettertanke. I en tid hvor stadig flere unge blir utbrente, vil Kirkerådet fremheve viktigheten av at hvile og restitusjon også får plass i synet kommunale myndigheter har på fritiden.

2. Om behovet for en ny norsk ungdoms- og fritidslov

Kapittel 3 drøfter behovet for en ny norsk ungdomslov. Kirkerådet ser at en ny lov på dette feltet vil kunne øke den kommunale satsningen. Kirkerådets støtter Ungdomslovsalliansens anliggende der de krever en lov som sikrer forutsigbare tilbud

og rettigheter, samtidig som den styrker ungdoms deltakelse og gjennomslagskraft (kap3 s. 35). Kirkerådet er imidlertid enig i ekspertgruppens konklusjon om at lovgivningen på området vurderes som tilstrekkelig, og videre at økt lovhjemlet statlig styring på fritidssektoren vil være ugunstig i det lange løp for reell ungdomsdeltakelse og påvirkning. Kirkerådet gir sin tilslutning til at det ikke er antall lover som må økes, men først og fremst mengden informasjon om de som allerede eksisterer. Kirkerådet forutsetter at ansvaret for å øke oppmerksomheten på dette får høy statlig prioritering på bakgrunn av denne utredningen.

I tillegg vil Kirkerådet understreke Ungdomslovsalliansens viktige poeng der de fremhever i sitt krav til myndighetene følgende: *"Kommunene må sørge for varierte fritidstilbud som inkluderer rusfrie mestringsarenaer uten kvalifikasjonskrav for å gi ungdom likeverdig tilgang på en meningsfull fritid."*

3. Kommunens rolle på fritidsfeltet

I kapittel 4 og 5 retter utredningen seg mot kulturaktiviteter i kommunal regi samt fritidsklubber og ungdomshus. Her fremheves et viktig poeng: Kommunenes ansvar for å sikre *bredden, mangfoldet og totaliteten* i unges fritidstilbud. I dette arbeidet er en tydelig kommunal rolle avgjørende. Den norske kirkes menigheter arbeider aktivt med å skape gode, inkluderende og utviklende fritidsmiljø for unge i lokalmiljøet. Kirkerådet anser utredningens drøfting som en styrke for det lokale samarbeidet framover.

a) Sikre god oversikt

Kommunens ansvar for å sikre bredde vil innebære å holde god oversikt over hva som eksisterer innenfor kommunegrensene og i fylket, både av kommunens og andre aktørers tilbud. **Tiltak 1 og 2** retter seg direkte mot dette, der det foreslås en forskningsbasert kartlegging av lokale kulturaktiviteter, kommunale kulturskoler og av lokale fritidsklubber og ungdomshus i et representativt utvalg av kommuner. Under tiltak 1 nevnes at samarbeid med skoler og frivillige organisasjoner skal være med i denne kartleggingen. I forhold til punkt 1a) vil Kirkerådet presisere nødvendigheten av også inkludere religiøse aktører i denne kartleggingen.

b) Sikre gode dialogsføra og godt samarbeid

Utredningen poengterer at kommunene har ansvar for å opprette kontakt mellom de lokale organisasjoner og fritidsaktører. Kommunalt må det sees overordnet på dette ved å sikre gode dialogarenaer mellom de forskjellige aktører på feltet. Ikke bare mellom kommunenes egne tilbud, men også i forhold til alle aktører som arbeider med unge i kommunen. I utredningen nevnes det at *"de offentlige tilbudene konkurrerer med egenorganiserte aktiviteter og ulike kommersielle tilbud"* (kap2.4, s 31). Kirkerådet forstår anliggende, og støtter vurderingen om å gå offensivt inn i denne konkurransen for å hindre at de kommunale tilbudene kun blir for de som ikke finner noe annet – men dette kan ha motsatt effekt på målsettingen om inkluderende fritidsmiljø. Samtidig vil Kirkerådet påpeke at det kan være lite tjenelig å se på unges fritid som en konkurransearena. Godt samarbeid mellom de ulike aktørene er nødvendig, og konkurranse mellom disse kan gå på bekostning av de unges gode fritidsmiljø. Alle ønsker seg flere medlemmer/deltakere, men også et godt fritidsmiljø som bidrar til unges beste. Derfor vil Kirkerådet understreke viktigheten av kommunens rolle som tilrettelegger for godt samarbeid lokalt. Dette har også betydning for fritid som hvile (jmf 1 b). I et godt fritidsmiljø må det jobbes for at balansen mellom *mangfold* og *for mye* er god. For mange tilbud kan bidra til mindre stabile miljø med lavere kvalitet, og mer slitne unge.

c) Tydeliggjøre religiøse aktørers rolle i barn og unges fritid

Kirkerådet vil løfte fram nødvendigheten av en tydeliggjøring, og ser et behov for en bevisstgjøring, av trossamfunn og religiøse aktørers rolle i barn og unges fritid generelt. Dette vil kunne bedre samarbeidet mellom alle lokale tiltak, og gjøre det lettere for kommunale myndigheter å se helheten i det kommunale landskapet. Dette vil være viktig for utviklingen av lokalsamfunn og tilrettelegging fra kommunalt hold for unges fritidsmiljø framover. Kategoriseringen av de religiøse aktører kan være vanskelig, noe som kan føre til at de blir oversett i kommunale drøftinger. Den norske kirke er for eksempel en "organisasjonskirke", ved at det samarbeides tett med de kristne barne- og ungdomsorganisasjonene i hele landet. Samtidig er kirken en "kommunekirke", ved at lokalmenighetene mottar støtte fra kommunale myndigheter og arbeidet drives lokalt.

Inkluderende fritidsmiljø

Samarbeid mellom alle lokale aktører er spesielt viktig for arbeid med og for de grupper som utredningen trekker fram: barn og unge fra lavinntektsfamilier, unge med innvandrerbakgrunn, unge med funksjonsnedsettelse og utsatte ungdomsgrupper. Her trengs et godt koordinert lokalmiljø for å styrke positiv utvikling og inkludering. Den norske kirke har gjennom sin diakonale virksomhet lenge vært opptatt av utsatte grupper i samfunnet og ønsker å være en samarbeidspartner på dette feltet.

a) Unge fra lavinntektsfamilier

I **tiltak 6** uttaler ekspertgruppa nødvendigheten av å senke prisen på fritidstilbud med tanke på unge fra lavinntektsfamilier. Kommunalt må det og legges til rette for gratisarrangementer der kommersielle, frivillige og kommunale fritidsaktører samarbeider om opplegg som ikke skiller unge på bakgrunn av sosioøkonomiske faktorer. Kirkerådet ser at det er et poeng å sikre at dette ikke bare blir tilbud bare for fattige ungdommer, men blir arenaer hvor ungdom møtes på tvers sosiale av forhold i hjemmet.

b) Unge med innvandrerbakgrunn

Manglende omtale om religion tydeliggjøres i kapittel 6.2 om unge innvandrere (jf punkt 1a). Flere innvandrere har bakgrunn fra land der religionen spiller en stor rolle. 40 % av alle innvandrere kommer fra land der kristne er majoritet. I det overordnede synet på fritid er det viktig å ikke se fritid brukt på koranskole eller andre religiøse tilbud som mindreverdige bruk av fritid, eller noe som går på bekostning av andre tilbud, noe utredningen tenderer til. Utredningen fremhever at det kan oppstå barrierer for deltakelse i møtet mellom forskjellige kulturer, religioner og tradisjoner. Kirkerådet mener dette er et problem det *som oftest* er mulig å finne praktiske løsninger på med gode tiltak og god informasjon. Kirkerådet støtter ekspertgruppens anliggende i å sikre alle som ønsker det tilgang til de fritidsaktivitetene de selv ønsker.

I **tiltak 7** (underpunkt 1 del 2) oppfordres kommunene å gi informasjon om frivillige organisasjoner til flyktninger i sitt introduksjonsprogram. Kirkerådet mener at dette er en god mulighet til å informere om lokale religiøse miljøer og organisasjoners tilbud. Det bør være et mål å etablere gode kommunikasjonskanaler mellom de lokale trossamfunn og kommunene, slik at kontakt enkelt kan opprettes for de

flyktninger som ønsker å ta del i religiøse aktiviteter. Kirkerådet vurderer resten av punktene under tiltak 7 som svært gode tiltak for å inkludere unge med innvandrerbakgrunn. Spesielt fokuset på å få til en ordning med brobyggere, ansette og utvikle ledere med minoritetsbakgrunn, samt å utarbeide en eksempelsamling på hvordan man kan bryte ned barrierer som hindrer deltakelse i fritidsaktiviteter. Kirkerådet vil påpeke at det bør arbeides med arenaer hvor religionsdialog er et fokus. Dette for å oppnå større toleranse, respekt og forståelse mellom forskjellige grupper innvandrere og etniske nordmenn. Dette vil igjen kunne være med å bidra til en bedre inkludering og integrering av innvandrere i samfunnet.

c) Unge med funksjonsnedsettelse

I tillegg til tiltakene skissert i **tiltak 8**, vil Kirkerådet fremheve betydningen av medmenneskelighet som en avgjørende ressurs for å skape et inkluderende fritidsmiljø. Dette handler om holdningsskapende arbeid for å inkludere unge med funksjonsnedsettelse som likeverdige deltakere. Voksenledere er her viktige rollemodeller for de unge. Det bør også settes av nok tid til de forskjellige aktivitetene slik at ikke tidsfaktoren blir ekskluderende. Kirkerådet har samarbeid med flere fagmiljøer som fremhever dette anliggendet.

d. Kompetanseheving for ansatte i fritidssektor

Kirkerådet vil kommentere at **tiltak 3** som handler om kompetanseløft for de som arbeider med ungdom i kommunens fritidssektor. De kirkelige utdanningssituasjonene har de siste årene hatt fokus på ungdomsarbeiderutdannelse. Det er blant annet opprettet en 3-årig bachelor på i temaet Ungdom, kultur og tro. Økt kompetanse på ungdomsgruppa har vist seg å være en styrke for Den norske kirke. Kirkerådet vil løfte fram dette som et eksempel med overføringsverdi til den kommunale fritidssektoren.

Kommentarer til del II Demokrati og deltakelse for ungdom

Kirkerådet vurderer Del II *Demokrati og deltakelse for ungdom* som en gjennomgående god drøfting av de perspektiver, utfordringer og muligheter det kommunale ungdomsdemokratiet står overfor. Drøftingen vil være et nyttig hjelpemiddel til kirkens eget arbeid på demokratifeltet. Kirkerådet vil komme med noen innspill til denne delen, samt komme med noen eksempler fra satsningen på unges demokratiske deltakelse i Den norske kirke.

1. Lovfesting av kommunalt demokratiprogram for unge

Kirkerådet støtter ekspertgruppens forslag i **tiltak 1** angående lovfesting av hver kommunes ansvar for å lage et demokratiprogram for unge i kommunen. Slik ivaretas lokal selvråderett som og gir unge reell mulighet til å delta på alle nivåer av kommunepolitisk virksomhet. Kirkerådet vil understreke betydningen av at ungdoms medvirkning og demokratiske deltakelse kommer høyt opp på den kommunale prioriteringsliste. For å sikre dette i kjølevannet av en lovfesting av et kommunalt ungdomsdemokratiprogram bør det følge friske midler til utprøving av tiltak. Fra kirkelig erfaring med ungdomsdemokrati ser Kirkerådet viktigheten av å gjøre en solid satsning for å få etablert en tradisjon for ungdomsdemokratiet.

a. Vektlegging av demokratibegrunnelser og unges egne motiver for deltakelse

Kirkerådet vil påpeke at vektleggingen av unges egne motiver for deltakelse fordrer grundige drøftinger mellom nye og etablerte parter i de aktuelle demokratiske sammenhengene. Det må sørges for at alle parter har en tydelig felles definisjon av hva demokrati betyr i den lokale kontekst. Dersom det opereres med forskjellige definisjoner, begrunnelser og motivasjoner vil det være vanskelig å ha et godt fungerende ungdomsdemokrati.

Kirkerådet merker seg utredningens poeng at demokratibegrunnelser som tydelig kjerne vil styrke unges deltakelse og innflytelse. Kirkerådet støtter ekspertgruppens konklusjon om å se på andre effekter av unges demokratiske deltakelse som gunstige bieffekter, herunder ønsket om å øke lokalmiljøets attraktivitet og overordnede perspektiver som å styrke sivilsamfunnet og sosial kapital.

Kirkerådet slutter seg til utredningen der den sier: *"Der barn og unge har kommet med innspill har de bidratt med verdifulle kunnskaper og opplysninger slik at innsatsen og tilbudene har blitt bedre"*.

Kirkerådet vil understreke betydningen av å ikke ha en "skjult agenda" i møte med unge i formelle og uformelle møtepunkter, da dette vil være til hinder for god kommunikasjon og for reelt samarbeid der unge og eldre møtes i demokratiske prosesser. Her anser Kirkerådet punktene fra General Discussion Day som spesielt viktige (s. 37), der det fremheves viktigheten av å etablere klare regler på hvordan barn og unges meninger blir brukt. Kirkerådet ser dette i sammenheng med det følgende avsnittet der det står: *"Å si sin mening, delta og bli hørt blir trukket frem som viktige elementer som skal legges til grunn for i en slik grad at det på sikt vil bety forandringer i politiske, sosiale, institusjonelle og kulturelle strukturer."* Dette samsvarer med kirkens argumentasjon for satsning på ungdomsdemokratiet.

2. Om muligheter for deltakelse og demokratilæring i samfunnet generelt

I utredningens kapittel 10 fremheves skole, fritidsklubb og foreningsliv som arenaer hvor unge øves i medvirkning og hvor demokratilæring inngår. Kirkerådet ønsker å løfte fram Den norske kirke på dette feltet, som har kommet langt på vei i etableringen av en solid ungdomsdemokratisk struktur og inkludering av unge i ordinære styringsstrukturer.

a. Ungdomsdemokratiet i Den norske kirke

Den norske kirke har siden 1993 har under overskriften "Ung i kirken" arbeidet med utviklingen av ungdoms plass i menigheten og i kirkedemokratiet. Arbeidet med ungdomsdemokratiet utgjør en vesentlig del av denne satsningen. Den norske kirke har i tillegg til den ordinære rådsstrukturen etablert en egen ungdomsstruktur. I dag er denne en viktig premissleverandør til hele Den norske kirke, og består av ungdomsråd og ungdomsting i samtlige bispedømmer, i tillegg til Ungdommens kirkemøte. Ungdomsting arrangeres i hvert bispedømme årlig, og samler unge fra hele bispedømmet. Under tinget drøftes kirkepolitiske saker og tema unge er opptatt av, og det gjennomføres valg til bispedømmenes ungdomsråd. Ungdomsrådene fungerer blant annet som talerør for unge inn til bispedømmerådet. Fra dette rådet sendes to delegater til Ungdommens kirkemøte (UKM). UKM setter sin egen agenda. Det er det nasjonale ungdomsrådet; Utvalg for ungdomsspørsmål under Kirkerådet og Ungdomsrådene i bispedømmene som kan melde inn saker. Barne- og

ungdomsorganisasjonene som er tilknyttet Den norske kirke kan også melde inn saker til UKM via sine råd og utvalg. UKM går over fem dager med komitéarbeid og plenum hvor vedtak fattes og videresendes til de instanser Ungdommens kirkemøte adresserer. UKM protokollen gir viktige innspill til Kirkemøtet og kirken sentralt. UKM har også rett til å melde saker til Kirkemøtet. UKM sender 4 delegater med tale- og forslagsrett på det ordinære Kirkemøtet.

b. Formaliseringsspørsmålet

Utfordringene som er skissert for kommunale ungdomsråd når det gjelder reell innflytelse, tydelig formål, representativitet og legitimitet, samt spørsmålet om lovfesting og formalisering, gjelder også det kirkelige demokratiet. På ungdommens kirkemøte 2009 ble det vedtatt å igangsette en høring med tanke på å etablere felles retningslinjer for ungdomsråd og ungdomsting. Her vil også spørsmål om lovfesting og formalisering tas opp. Utredningens drøfting av ungdomsstrukturen i kommunene er i denne sammenhengen svært nyttig materiale for Den norske kirke, og Kirkerådet ser på utredningen som en god veileder til styrket demokrati innad i Den norske kirke, spesielt med tanke på Utredningens forslag om å vedta nasjonale retningslinjer for ungdomsråd (**tiltak 3**).

c. Sikre ung deltakelse inn i ordinære styringsstrukturer

Den norske kirke har en ungdomsstruktur og en ordinær struktur. Et hovedfokus har vært å finne en bro mellom disse strukturene. Derfor har det fra 1993 vært en målsetning med 20 % ungdomsrepresentasjon (unge under 30 år) i alle råd og utvalg i Den norske kirke. I dag har samtlige bispedømmeråd oppfylt dette målet, og dette fortsetter å være en målsetting for Den norske kirke. Det er fremdeles en utfordring å nå dette målet i alle råd og utvalg, samt i lokale menighetsråd. Kirkerådet ser at det kreves et kontinuerlig arbeid for å holde fokus på å nå målet, og vil påpeke at arbeidet med et ungdomsdemokrati som gir reell innflytelse og medvirkning krever arbeid og ressurser, og at en satsning på området må bli fulgt opp med midler til opplæring og oppfølging av de unge. Kirkerådet ser verdien av målsettingen om 20 % ungdomsrepresentasjon og spiller dette inn som en eventuell metode for styrking av det lokale demokratiet. Den norske kirke har gjort seg mange erfaringer om hvordan ungdomsdemokratiet kan fungere, og vil fremheve betydningen av ung deltagelse i rådsstrukturen.

3. Om de konkrete forslag til tiltak

Som tidligere nevnt støtter Kirkerådet forslaget **tiltak 1** om lovfesting av kommunenes ansvar for å utforme et demokratiprogram for ungdom. Dette programmet skal beskrive hva slags medvirknings- og deltakelsesordninger ungdom har, samt hva slags strategiske grep og ordninger de vil arbeide for å utvikle (**tiltak4**). Kirkerådet vil understreke viktigheten av at det gjøres helt tydelig at det i dette ligger en forpliktelse slik det gjøres rede for: *"til å ha en organisert form for ungdomsdeltakelse"*. Arbeid med ungdomsdemokrati krever kontinuerlig innsats, en lovfesting er ikke nok. Kirkerådet ser det som svært viktig at arbeidet med demokratiprogrammet skjer tverrsektorielt, og at det skal speile mangfoldet i ungdomsmiljøer og unges sosiale levekår i lokalmiljøet slik utredningen fremhever. Kirkerådet vil løfte frem at de religiøse aktørene i unges fritidsmiljø lokalt også må regnes med.

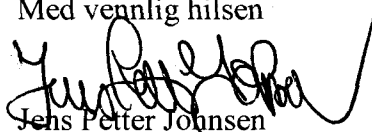
Videre støtter Kirkerådet forslaget om å opprette nasjonale retningslinjer for ungdomsråd (**tiltak 3**), samt etablere mer formelle og uformelle fora for ungdom (**tiltak**

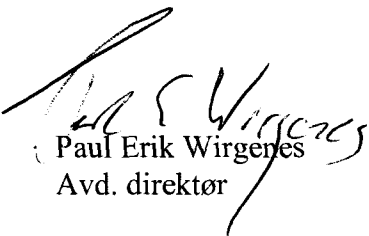
2). For de uformelle fora ser Kirkerådet styrken ved at det eksisterer en aktiv, lett tilgjengelig og mottakelig kanal lokalt som kan fange opp viktige tema og saker i lokalmiljøet, og som sørger for at dette kan tas opp i et slikt fora mens det fortsatt er aktuelt. Her er forslaget i tiltak 2 om å gjøre utekontakt og oppsøkende virksomheter som positive lytteposter og talerør for ungdomsgrupper en god begynnelse.

Avslutningsvis vil Kirkerådet påpeke tre tiltak i utredningens som vil styrke ungdomsdemokratiet i kommunene: At demokratiprogrammet er ansvars plassert i den sentrale administrative og politiske ledelse. **(tiltak 1)** At det settes i gang systematiske forsøk, og etableres en statlig tilskuddordning som stimulerer nye veier for ungdoms deltakelse samt midler til unges egne initiativ. **(Tiltak 6)** At det utformes kompetansebyggende tiltak for ungdom og demokratisk deltakelse gjennom skoleringsprogram og at disse innarbeides i skolens læreplaner. **(tiltak7)**

Kirkerådets vil påpeke at det siste punktet er avgjørende for unges opplevelse av å være deltakere i demokratiet. Opplæring, deltagelse og informasjon om det politiske spillerom gir grundig kunnskap og erfaring slik at unge inspireres og gis kompetanse til å bruke den politiske arena – enten den er kirkepolitisk eller lokalpolitisk.

Med vennlig hilsen

Jens Petter Johnsen
Direktør

Paul Erik Wirgenes
Avd. direktør